

Nr 165

Av fru **Nettelbrandt m. fl.**, *angående byggande av servicehus.*

(Lika lydande med motion nr 134 i Första kammaren)

Vård och tillsyn av barn och gamla är problem som håller på att växa dagens samhälle över huvudet. Antalet gamla ökar, och vårdproblemen ökar i takt därmed. Antalet förvärvsarbetande med barn ökar likaså, och en ytterligare ökning är säkerligen att vänta och av många till och med särskilt eftersträvad. Tillgången på vårdpersonal eller servicepersonal är emellertid alltför knapp för att man skulle kunna räkna med att de som på grund av alltför hög eller alltför låg ålder eller av andra skäl är oförmögna att vårda sig själva skulle i någon större utsträckning kunna erbjuda individuell service. Härtill kommer att stora grupper av förvärvsarbetande eller studerande i skilda familjetyper har sin arbetsinsats bunden i sådan omfattning, att någon form av arbetshjälp är nödvändig för att kunna kombinera en optimal arbetsinsats med en stimulerande fritid. Den tid är förbi då hemmen normalt kunde förfoga över någon anhörig — mormor eller farmor — eller någon anställd för arbete enbart i hemmet, och den förändringen måste med nödvändighet föranleda ett nytänkande i samhällsplaneringen.

Utän tvekan har ett mycket stort antal vidtagna rationaliseringsåtgärder kommit hemmen till godo. Trots detta är emellertid arbetsmomenten i ett hem så mångskiftande och så omfattande, att en samlad rationalisering är nödvändig i stället för en utan inbördes sammanhang genomförd rationalisering av bestämda delområden.

Att i ett bostadshus eller i ett komplex av bostadshus inom en och samma administrationsram — helst också under samma tak — kunna tillgodogöra sig service för tvätt, städning, matlagning, klädvård, distribution, barntillsyn — även för sjuka barn — tillsyn av åldringar, enkla sjukvård m. m. vore en obestridlig tillgång. Trots detta byggs fortfarande traditionellt, med bostäder samlade stundom i mastodontanläggningar men med serviceanordningarna spridda i skilda väderstreck. I de fall de fått en någorlunda väl tillgodosedd geografisk koncentration företer de ändå en administrativ splittring som gör utnyttjandet onödigt tidsödande. Det är förbluffande hur traditionellt stadsplanearbetet och bebyggandet ännu äger rum med tanke på dessa problem. Tanken på servicehus synes i allmänhet vara främmande, och vad den fordrar av konstruktiv fantasi för ett framgångsrikt realiserande synes vara de samhällsplanerande och bo-

stadsbyggande ointressant, så länge läget på bostadsmarknaden gör även en bostad som icke tillgodoser tidsenliga krav tillräckligt attraktiv för att bli efterfrågad. Tillsynsproblem, vårdproblem och arbetskraftsproblem borde dock framtvunga snabba åtgärder.

Sedan nära ett decennium föreligger rekommendationer från statlig utredning om ett större intresse för kollektivhus (servicehus) och ett beaktande härav redan vid planeringen av nya bostadsområden. Trots detta har initiativlösheten varit påfallande. Utredningens rekommendationer borde dock kunna leda till några initiativ från statligt håll. Om någon effekt skall kunna nås, måste åtgärder vidtas medan bostadsbyggandet ännu är expansivt.

1959 års bostadsbyggnadsutredning har möjlighet men knappast skyldighet att utreda här berörda frågor. Riksdagen bör uttala en bestämd mening till ledning för utredningen. Frågan bör däremot icke som vid förra årets riksdag kopplas samman med frågan om utbyggande av daghem, då frågan därmed ges ett alltför snävt perspektiv.

Slutligen bör poängteras, att ett realiserande av tanken på effektiva servicehusanläggningar med brett underlag ingalunda bör eller ens behöver medföra ett intrång i den enskilda individens eller den enskilda familjens individuella boende. De bör i en sådan anläggning kunna fredas från kollektivism i samma utsträckning som är möjligt i traditionellt byggda stora bostadskroppar. Det gäller emellertid att icke endast svälja de nackdelar, varmed större bostadsanläggningar alltid är förknippade, utan även att söka fånga upp alla de fördelar som ett större bostadsunderlag kan ge. En rationell planläggning och en geografiskt och administrativt lämplig sammanläggning av serviceanordningar med bostäder skulle kunna möjliggöra ett utnyttjande av dessa på ett från såväl tidsmässiga som ekonomiska synpunkter godtagbart sätt.

Under hänvisning till det anförda får vi härmed föreslå,

att riksdagen måtte i samband med bostadsfrågornas behandling besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att frågan om lämpliga åtgärder från statens sida att stimulera byggande av servicehus måtte ingående prövas av 1959 års bostadsbyggnadsutredning.

Stockholm i januari 1963

Cecilia Nettelbrandt

Brita Elmén

Henning Gustafsson
i Skellefteå

Mac P. Hamrin
i Kalmar